

KRYSTYNA WOJTCZAK

Habilitacja jako warunek awansu naukowego w Polsce w latach 1990–2018

Streszczenie

Prawo przeprowadzania postępowań habilitacyjnych w prawie polskim nie jest rozwiązaniem nowym. Postępowania te przeprowadzano zarówno w okresie dwudziestolecia międzywojennego, jak i w pierwszych latach Polski Ludowej oraz w latach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Nie były to takie same rozwiązania. Do końca Polski Ludowej prowadziły do otrzymania prawa do wykładania (*veniam legendi*) bez możliwości nabycia stopnia naukowego, w latach 1951–1958, wzorem rozwiązań radzieckich, do nabycia stopnia naukowego doktora nauk, od 1958 r. do nabycia stopnia docenta, od 1968 r. – stopnia doktora habilitowanego. Przyjmowane wówczas w prawnych rozwiązaniach różnice zaznaczały się także wyraźnie w warunkach zarówno otrzymania przez szkoły wyższe uprawnienia do nadawania prawa do wykładania, jak i nabycia wyższego stopnia naukowego.

Począwszy od roku 1990 r. wprawdzie zachowano możliwość nabycia stopnia doktora habilitowanego, prawne uwarunkowania przeprowadzania przewodów habilitacyjnych nie przypominały rozwiązań z lat wcześniejszych. Choć wzorem ustawy z 1965 r. zachowano wyłączenie spraw nadawania stopni naukowych spod prawa szkolnictwa wyższego, w znaczącym stopniu prawo to poddano skromniejszej regulacji. Dopiero ustawą z 2003 r. wprowadzono rozwiązania stopniowo zaostrzające warunki stawiane przed jednostkami organizacyjnymi ubiegającymi się o otrzymanie uprawnienia do habilitowania oraz osobami wnioskującymi o wszczęcie postępowania habilitacyjnego, a także dotyczące przebiegu tego postępowania.

Rewolucyjne zmiany w tym zakresie przyniósł rok 2011. Ustawą nowelizującą wprowadzono nowy ład w procesie prowadzącym do nadawania stopnia doktora habilitowanego. Objęto nim nie tylko warunki stawiane przed jednostkami organizacyjnymi ubiegającymi się o otrzymanie uprawnienia do habilitowania w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych od nowa określonych. W znaczącym stopniu zmieniono przebieg postępowania habilitacyjnego i udział w nim Centralnej Komisji, rady właściwej jednostki organizacyjnej oraz osoby wnioskującej o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego.

Słowa kluczowe: prawo nadawania stopnia doktora habilitowanego w latach 1990–2018 – uprawnienia do prowadzenia przewodów/postępowań habilitacyjnych – warunki wszczęcia i przeprowadzania przewodów/postępowań habilitacyjnych – uchwały o nadaniu lub o odmowie nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego